

คิมกัร กศบ.

หน่วยศึกษานินเทศก์
สำนักงำนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงำนปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

දික්වීමේ කලාව

ชื่อหนังสือ : คัมภีร์ กศน.

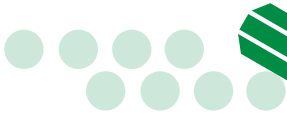
ISBN : 978-974-232-315-8

พิมพ์ครั้งที่ 1 : 2,000 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ : หน่วยงานศึกษานิเทศก์
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ
โทรศัพท์ 0-2281-5151 โทรสาร 0-2281-0438

เว็บไซต์ : <http://www.nfe.go.th>

พิมพ์ที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตดิ้ง
13/14 หมู่ 5 แขวงบางด้วน เขตภาษีเจริญ
กรุงเทพมหานคร 10160
โทรศัพท์ 0-2869-5322-3

คำนำ

สืบเนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ซึ่งประกอบด้วยมาตรา 25 มาตรา เป็นกฎหมายสำหรับให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. และภาคีเครือข่ายดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจกับสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สนองเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงาน กศน. จึงได้จัดทำเอกสาร ‘คัมภีร์ กศน.’ ขึ้น โดยอธิบายศัพท์อ้างอิงจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ทฤษฎี หลักการ และวิชาการที่เกี่ยวข้อง ให้มีความชัดเจนและนำมาจำแนกคำเป็นหมวดหมู่ บอกความหมายของคำและให้ตัวอย่างความหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

สำนักงาน กศน. ขอขอบพระคุณคณะที่ปรึกษา และคณะทำงานจัดทำสาระหลักการและกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิตทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคณะทำงานหมวดคำศัพท์ทุกหมวดที่ได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการจัดทำเอกสาร “คัมภีร์ กศน.” จนสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จักอำนวยประโยชน์ให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคีเครือข่าย ตลอดจนประชาชนที่สนใจนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ต่อไป

(นายอภิชาติ จีระวุฒิ)
เลขาธิการ กศน.

คำนำ

หมวดแนวคิด

- การศึกษา (Education) 1
- การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) 2
- การศึกษาในระบบ (Formal Education) 3
- การศึกษานอกระบบ (Non-Formal Education) 4
- การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) 5
- การศึกษาทางเลือก (Alternative Education) 6
- การศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) 7
- การศึกษาทางไกล (Distance Education) 8
- การศึกษาชุมชน (Community Education) 9
- การศึกษาผู้ใหญ่ขั้นพื้นฐาน (Adult Basic Education) 10
- วิทยาการผู้สูงอายุ (Gerontology) 12
- ศาสตร์และศิลป์ในการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) 13
- คิดเป็น (Khit-pen) 14
- การรู้หนังสือ (Literacy) 15
- การเรียนรู้ (Learning) 16
- การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) 17
- รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) 18

	หน้า
● หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Principle of Adult Learning)	19
● การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	20
● การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning: SDL)	21
● การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)	22
● การเรียนรู้โดยบังเอิญ (Random or Incidental Learning)	23
● การเรียนรู้แบบเปิด (Open Learning)	23
● การเรียนรู้ตามอัธยาศัย (Informal Learning)	24
● องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)	25
● เครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network)	26
● การจัดการความรู้ (Knowledge Management)	27
● สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society)	28

หมวดกิจกรรม

● การเทียบโอนผลการเรียน	29
● การประเมินความรู้และประสบการณ์	30
● การเทียบระดับการศึกษา	30
● แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)	31
● โครงการ (Project)	32
● ระบบสะสมผลการเรียน (Credit Bank System)	33
● คู่มือส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	33
● การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding : MOU)	34

	หน้า
● ศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ (Advice Center)	35
● แหล่งการเรียนรู้	36
● สื่อการเรียนรู้	37
● การศึกษาขั้นพื้นฐาน	37
● การศึกษาทางไกลนอกระบบ	38
● การศึกษาตามอัธยาศัย	38
● การประกันคุณภาพการศึกษา	39
● การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	39
● การประกันคุณภาพภายนอก	40
● คุณภาพการศึกษา	40
● มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	40

หมวดองค์กรและภาคีเครือข่าย

● สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	41
● สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร	43
● สถานศึกษา กศน.	45
● ภาคีเครือข่าย	46
● คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร	49
● บุคลากรทางการศึกษา	50
● ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Community Learning Center)	51

- ห้องสมุดประชาชน 52
- ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 53
- ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน 54
- ผู้จัดการเรียนรู้การศึกษานอกระบบ 55
- ผู้จัดการแหล่งการเรียนรู้ตามอัยาศัย 55
- คณะอนุกรรมการภาคีเครือข่าย 55
- คณะกรรมการสถานศึกษาสังกัด กศน. 56

บรรณานุกรม 57

ภาคผนวก

- คณะทำงานจัดทำสาระหลักการและกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบการศึกษาตามอัยาศัยและการศึกษาตลอดชีวิต 66
- รายชื่อผู้เข้าประชุมปฏิบัติการจัดทำต้นฉบับเอกสาร “คัมภีร์ กศน.” 68

